

ที่ อก ๐๕๐๗/๑๖๗๒

กระทรวงยุติธรรม
ถนนพระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอุตสาหกรรมแร่ ของคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ส่วนที่ สด ที่ นร ๐๕๐๕/๑๗๘๘๖ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๗
สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการในภาพรวม ตามประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
มาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอุตสาหกรรมแร่ ของคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย กระทรวงยุติธรรม ขอเสนอเรื่องมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต
ในอุตสาหกรรมแร่ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรี
พิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะให้นำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและ
การประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อเสนอผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอุตสาหกรรมแร่ของคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะกรรมการต่อไป**๒. ความเร่งด่วนของเรื่อง**

- ไม่มี -

๓. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.)
ได้เสนอเรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอุตสาหกรรมแร่ ไปยังเลขาธิการ
คณะกรรมการรัฐมนตรี ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการรับเรื่องไป
พิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
การทุจริตในอุตสาหกรรมแร่ โดยแบ่งตามช่วงเวลาดำเนินการ ได้แก่ ช่วงการสำรวจแร่ (ช่วงการขออาชญาบัตร
และช่วงระหว่างสำรวจแร่) ช่วงการขอประทานบัตร (ช่วงก่อนทำเหมือง ช่วงระหว่างทำเหมือง และช่วงหลัง
ปิดทำเหมือง) และกระบวนการอนุญาตอุตสาหกรรม**๔. ประโยชน์และผลกระทบ**ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอุตสาหกรรมแร่
จะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประทุพผิมีขอบของเจ้าหน้าที่รัฐและรักษาความมั่นคงทาง
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งสามารถป้องกันผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สุขภาพอนามัย ของประชาชนที่อาจเกิดจากการทำเหมืองที่ไม่ถูกต้องหรือลักลอบทำเหมือง นอกจากนี้ยัง
ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศที่มีความโปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรมและ
มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด**๕. คำใช้จ่าย...**

๕. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา หรือการสูญเสียรายได้

- ไม่มี -

๖. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ ช่วงการสำรวจแร่

๖.๑.๑ ช่วงการขออาชญาบัตร

การสำรวจแร่ในพื้นที่ที่รัฐจัดสรรหรือออกให้ประชาชนเพื่อทำการเกษตรกรรม
จึงเป็นการใช้ที่ดินผิดวัตถุประสงค์การจัดสรรที่ดิน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ มิได้มีข้อกำหนดห้ามเด็ดขาดว่าไม่ให้มีการขอทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายอื่นด้วย กรณีผู้ใดมีความประสงค์จะขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ก็ให้ยื่นคำขอและดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติ ในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนการทำเหมืองแร่ จะอนุญาตทำเหมืองแร่ได้เฉพาะในพื้นที่ที่แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ กำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองเท่านั้น โดยการกำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองต้องไม่ใช่พื้นที่หวงห้าม ตามมาตรา ๑๗ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ขอเรียนว่า การพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้สำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ ในเขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. อาศัยอำนาจตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๓๑/๒๕๖๐ เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑ และข้อ ๔ ประกอบข้อ ๒ (๒) (ก) ของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดให้ผู้ได้รับความยินยอมให้ใช้ที่ดินเพื่อการสำรวจแร่ การทำเหมือง หรือการทำเหมืองได้ดินตามระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดิน ไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ อยู่ก่อนวันที่คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ ใช้บังคับ ดังนั้น กิจการเพื่อการสำรวจแร่ การทำเหมือง หรือการทำเหมืองได้ดิน ที่ได้ยื่นคำขอฯ ภายหลังระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงฯ ใช้บังคับ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงไม่อาจพิจารณาอนุญาตได้

การสำรวจแร่โดยเอกชนสร้างความเสียหายต่อประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยของประชาชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า การดำเนินการสำรวจแร่ ที่กรมทรัพยากรธรณีดำเนินการเองและการจ้างภาคเอกชนสำรวจ ยังมีข้อจำกัดของงบประมาณบุคลากร และกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ โดยผลการสำรวจ ที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นที่ศักยภาพแร่และปริมาณทรัพยากรแร่เบื้องต้น ซึ่งเป็นการประเมินข้อมูลด้านธรณีวิทยาเท่านั้น จึงยังมีอาจบ่งชี้ถึงการเป็นแหล่งแร่อุดมสมบูรณ์ได้ แต่ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญที่ภาคเอกชนใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน เพื่อขออนุญาตสำรวจแร่ในชั้นรายละเอียดต่อไป

การพิจารณากรณีพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมตามมาตรา ๑๗ วรรคสี่
แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังมีความไม่ชัดเจนในการตีความและการปฏิบัติ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมยังไม่ปรากฏคำนิยามไว้ในกฎหมายฉบับใดหรือมีที่อ้างอิง ดังนั้น การจัดทำคำนิยามของ “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม” สำหรับแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่จะเป็นความเห็นทางวิชาการ

ปัจจุบัน...

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอคณะกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ พิจารณาทบทวนแนวทางการดำเนินการจัดทำนิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า ในอดีตที่ผ่านมายังไม่มีข้อกำหนดคำนิยามของคำว่าพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมที่ชัดเจนไว้ในกฎหมายฉบับใด ดังนั้น คณะอนุกรรมการด้านจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ จึงได้ตั้งคณะทำงานกำหนดคำนิยามพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม ตามมาตรา ๑๗ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ และต่อมาในการประชุมคณะกรรมการนโยบายแร่แห่งชาติ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๗ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินการกรณีพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยการเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อฝ่ายนิติบัญญัติ

การขออาชญาบัตรขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในบางขั้นตอน เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ ไม่มีบทบัญญัติให้การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในกรณีการขออาชญาบัตร แต่มีบทบัญญัติกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในขั้นตอนการขอประทานบัตรและได้มีการออกแนวทางในการดำเนินการพิจารณาอนุญาตอาชญาบัตร โดยกำหนดให้มีการเปิดเผยเพื่อแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบในการขออาชญาบัตรสำหรับแร่ทุกประเภท ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ ด้วยแล้ว และตามที่พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ กำหนดให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เป็นเลขานุการ ในคณะกรรมการแร่ และมาตรา ๒๔ กำหนดให้คณะกรรมการแร่ มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการอนุญาตหรือไม่อนุญาต การต่ออายุ การโอน การเพิกถอน และกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เกี่ยวกับประทานบัตรสำหรับการทำเหมืองประเภทที่ ๒ และประเภทที่ ๓ ประกอบกับกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการพิจารณา จึงไม่เหมาะสมที่จะกำหนดให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เป็นกรรมการในคณะกรรมการแร่ หรือให้ความเห็นชอบในเรื่องดังกล่าวได้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และป้องกันการทุจริตในการพิจารณาอนุญาต รวมทั้งให้ทุกภาคส่วน มีความเชื่อมั่นและยอมรับในการดำเนินการดังกล่าว

๖.๑.๒ ช่วงระหว่างสำรวจแร่

การทับซ้อนกันของพื้นที่หน่วยงานของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ขอเรียนว่า กรณีการทับซ้อนกันของพื้นที่หน่วยงานรัฐที่จะมีการสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณา ดังนี้

๑) กรณีพื้นที่ที่จะสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ ไม่มีปัญหาการทับซ้อนกันของแนวเขตที่ดินของหน่วยงานรัฐ ให้สามารถดำเนินการสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ได้ โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map)

๒) กรณีพื้นที่ที่จะสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ มีปัญหาการทับซ้อนกับของแนวเขตที่ดินของหน่วยงานรัฐ พื้นที่นั้นจะต้องดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) แล้วเสร็จ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้สามารถดำเนินการสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่ได้

๓) สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศ เห็นควรให้มีการนำเครื่องมือเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ซึ่งเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย เพื่อเสนอทางเลือกในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ให้เกิดความเหมาะสมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ในนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ระยะ ๑๕ ปี เพื่อเป็นกรอบ

นโยบายหลัก...

นโยบายหลักสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ภายใต้นโยบายด้านที่ ๒ การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ขาดการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจนสำหรับพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้สำรวจแร่ และการเปิดเผยข้อมูลผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตประทานบัตรทำเหมืองแร่ ให้ประชาชนรับทราบ

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า ได้ออกแนวทางในการดำเนินการพิจารณาอนุญาตอาชญาบัตร โดยกำหนดให้มีการปิดประกาศเพื่อแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบในการขออาชญาบัตรสำหรับแร่ทุกประเภท ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ และมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้กำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาต ประทานบัตรจัดทำป้ายแสดงขอบเขตพื้นที่โครงการและป้ายแสดงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการไว้ที่บริเวณ โครงการอยู่แล้ว

๖.๒ ช่วงการขอประทานบัตร

๖.๒.๑ ช่วงก่อนการทำเหมือง

การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ไม่ครอบคลุมทุกภาคส่วนมีรัศมีครอบคลุมพื้นที่ ไม่เหมาะสม

กระทรวงอุตสาหกรรม โดย กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า

๑) ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า เมื่อได้รับคำขอ ประทานบัตรแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ กำหนดเขตพื้นที่ประทานบัตรโดยวิธีการ รังวัดหรือวิธีการอื่นใดตามมาตรา ๑๑๙

เมื่อได้กำหนดเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ ประจำท้องที่ประกาศการขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอโดยปิดประกาศเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการยื่นขอประทานบัตร เมื่อครบกำหนดเวลา ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๒) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ มีการเผยแพร่ประกาศเรื่องการรับ ฟังความคิดเห็นการขอประทานบัตรเหมืองแร่บนเว็บไซต์ของกรม โดยปรากฏแถบสัญลักษณ์ (Banner) ในหน้าแรกของเว็บไซต์ และสามารถเข้าถึงได้ที่ www.dpim.go.th/Mine_hearing

๓) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ กำหนดให้ชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร หมายถึงหมู่บ้านที่มีระยะห่างจากแนวเขตคำขอประทานบัตร ดังนี้

- (๑) คำขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองประเภทที่ ๑ ระยะห่างไม่เกิน ๑๐๐ เมตร
- (๒) คำขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองประเภทที่ ๒ ระยะห่างไม่เกิน ๕๐๐ เมตร
- (๓) คำขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองประเภทที่ ๓ ระยะห่างไม่เกิน ๑ กิโลเมตร
- (๔) คำขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองได้ดินตามหมวด ๖ แห่งพระราชบัญญัติแร่

พ.ศ. ๒๕๖๐ เฉพาะภายในแนวเขตคำขอประทานบัตร

ข้อ ๔ กำหนดให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่แจ้งเรื่องราวการขอประทานบัตรที่จะจัดให้ มี การรับฟังความคิดเห็นไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร และ ข้อ ๕ กำหนด ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ประสานผู้ใหญ่บ้าน เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่รับฟัง ความคิดเห็นที่เป็นสถานที่เปิด ถูกสุขอนามัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ

๔) แนวปฏิบัติของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรณีหากพบ ว่า การจัดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนไม่ครอบคลุมพื้นที่ตามที่กำหนด จะให้จัดการรับฟังความคิดเห็นของ ชุมชนเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๕) การจัดให้...

๕) การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ที่กำหนดว่าข้อมูลเกี่ยวกับโครงการทำเหมืองแร่ ที่จะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้ (๑) วิธีการทำเหมือง (๒) ขอบเขตพื้นที่ที่จะทำเหมืองและกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง (๓) การใช้แหล่งทรัพยากรและสาธารณูปโภคร่วมกับท้องถิ่น (๔) ผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินโครงการเหมืองแร่ และ (๕) ผลกระทบและแนวทางป้องกันแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเหมืองแร่

๖) เมื่อการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องมีการจัดทำรายงานให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน โดยรายงานอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายชื่อผู้เข้าร่วม ข้อเท็จจริงโดยสรุป ข้อมูลการดำเนินงานโครงการเหมืองแร่ ประเด็นข้อห่วงใยของชุมชน และสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งนำรายงานดังกล่าวปิดประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน และส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

๗) การรับฟังความคิดเห็นของชุมชน มิได้ปิดกั้นบุคคลภายนอกอื่นเข้าร่วมในการอภิปรายสาธารณะ

๘) การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕ ที่กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเชิญเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

ไม่มีระบบการติดตามเงินลงทุนจากต่างประเทศที่ตีפו มีช่องว่างทำให้เกิดโอกาสให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ โดยใช้νομินีรับแทน

กระทรวงพาณิชย์ โดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ขอเรียนว่า กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวที่ใช้คนไทยถือหุ้นแทนมาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการป้องปรามการกระทำอันมีลักษณะเป็นνομินีในภาพรวม ดังนี้

๑) ก่อนจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล จะตรวจสอบฐานะทางการเงินของผู้ลงทุนคนไทย โดยกำหนดให้ส่งเอกสารที่ธนาคารออกให้เพื่อรับรองหรือแสดงฐานะการเงินของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นคนไทยที่ลงทุนหรือถือหุ้นในนิติบุคคลร่วมกับคนต่างด้าว เพื่อแสดงความน่าเชื่อถือว่าคนไทยที่ร่วมลงทุนมีฐานะทางการเงินที่สามารถลงทุนเองได้

๒) หลังรับจดทะเบียน ได้กำหนดเป็นแผนงานโครงการประจำปีในการตรวจสอบนิติบุคคลไทยซึ่งมีคนต่างด้าวถือหุ้นไม่ถึงร้อยละ ๕๐ เพื่อป้องปรามมิให้คนไทยหรือนิติบุคคลไทยมีการกระทำในลักษณะให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุน หรือร่วมประกอบธุรกิจ หรือถือหุ้นแทนคนต่างด้าว (νομินี)

๓) การประกอบธุรกิจทำเหมืองแร่เป็นธุรกิจตามบัญชีสอง หมวด ๓ (๔) ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ หากคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจดังกล่าว ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีก่อน ดังนั้น อาจมีคนต่างด้าวที่ต้องการหลีกเลี่ยงการดำเนินการตามกฎหมายโดยให้คนไทยถือหุ้นแทนในนิติบุคคลเพื่อให้มีสัดส่วนตามที่กฎหมาย

การจัดทำรายงาน EIA/EHIA ไม่มีคุณภาพไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า

๑) ประเด็นเรื่อง การจัดทำรายงาน EIA/EHIA ไม่มีคุณภาพไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

(๑) รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา โดยคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นข้อมูลข่าวสารทางราชการ ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หากประชาชนต้องการ

เข้าตรวจ...

เข้าตรวจสอบข้อมูลรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา สามารถขอรับบริการได้ที่ทำการของสำนักงานนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๒) กรณีรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับสมบูรณ์ ที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีมติให้ความเห็นชอบแล้ว สำนักงานนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเผยแพร่ผ่านช่องทางเว็บไซต์ <https://eia.onep.go.th/>

(๓) ปัจจุบันมีการบังคับใช้กฎกระทรวงการอนุญาต เป็นผู้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ออกตามความในมาตรา ๕๑/๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยในหมวด ๕ การแจ้งเตือนการพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต และการอุทธรณ์คำสั่ง เลขาธิการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตมีเจตนาจัดทำหรือให้การรับรองรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเป็นเท็จหรือเจตนาปกปิดข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ

๒) ประเด็นเรื่อง อายุของรายงาน EIA/EHIA

(๑) ข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการเก็บตัวอย่างในขั้นตอนการศึกษา รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งในการพิจารณารายงานดังกล่าวได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั่วไปว่า มีการกำหนดให้มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนเปิดทำเหมืองเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการติดตามตรวจสอบผลกระทบจากการทำเหมือง โดยตรวจวิเคราะห์ตามดัชนีและสถานที่ที่กำหนดไว้ในมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(๒) อำนาจหน้าที่และการควบคุมกำกับและการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

(๓) ในการปรับปรุงกฎหมายให้มีกฎหมายฉบับเดียวดังกล่าว จะต้องดำเนินการหารือร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตประทานบัตร โดยอาจจำเป็นต้องให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานจัดให้มีการพิจารณาในประเด็นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า สำหรับประเด็นอายุของรายงาน EIA/EHIA รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับคำขอประทานบัตรที่ยังไม่ได้รับการอนุญาต และที่มีอายุครบ ๕ ปีแล้วนั้น แนวทางปฏิบัติในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑/๖ ระบุว่า รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเห็นจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือได้รับความเห็นชอบหรือถือว่าได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ สามารถนำไปใช้เพื่อเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี หรือประกอบการพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายได้เป็นระยะเวลา ๕ ปี ซึ่งในปัจจุบันกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ไม่ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาให้โครงการเหมืองแร่ที่ได้รับอนุญาตประทานบัตรแล้ว ต้องทบทวนรายงาน EIA/EHIA และปรับปรุงมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่เสนอไว้ในรายงาน EIA/EHIA ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ แล้ว ทั้งนี้ ระหว่างดำเนินการโครงการเหมืองแร่ หากมีการขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการ หรือขอเปลี่ยนแปลงแผนผังโครงการทำเหมือง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จะพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกระทบต่อสาระสำคัญในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่ หากกระทบต่อสาระสำคัญเจ้าของโครงการจะต้องจัดทำรายงานการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการ พร้อมทั้งมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ต่อไป

การนับอายุของรายงาน EIA/EHIA ประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตร
ไม่สัมพันธ์กับระยะเวลาการขออนุญาตประทานบัตร

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย สำนักงานนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า เมื่อรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA) ครบระยะ ๕ ปี ก่อนได้รับอนุญาตประทานบัตร ควรกำหนดรอบเวลาให้โครงการทำการทบทวน EIA/EHIA และปรับปรุงมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ที่เป็นปัจจุบันข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการเก็บตัวอย่างในขั้นตอนการศึกษารายงานฯ ที่ไม่เป็นปัจจุบัน ในการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั่วไปว่า “กำหนดให้มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนเปิดทำเหมืองเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการติดตามตรวจสอบผลกระทบจากการทำเหมือง โดยตรวจวิเคราะห์ตามดัชนีและสถานีที่กำหนดไว้ในมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ซึ่งหลังจากได้รับอนุญาตประทานบัตรแล้ว ควรกำหนดรอบเวลาให้โครงการทำการทบทวน EIA/EHIA และปรับปรุงมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทุก ๕ ปี กรณีหลังจากที่ได้รับอนุญาตประทานบัตรแล้วควรกำหนดให้โครงการทำการทบทวน EIA/EHIA และปรับปรุงมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทุก ๕ ปี นั้น อำนาจหน้าที่และการควบคุมกำกับและการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ รวมทั้งในระยะยาวควรปรับปรุงกฎหมายให้มีกฎหมายเดียวบังคับใช้กับการทำเหมืองแร่ทุกชนิดและมีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะส่งผลให้การขอประทานบัตรสัมพันธ์กับการจัดทำ EIA/EHIA ในการปรับปรุงกฎหมายให้มีกฎหมายฉบับเดียวดังกล่าว จะต้องดำเนินการหารือร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตประทานบัตร โดยอาจจำเป็นต้องให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานจัดให้มีการพิจารณาในประเด็นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า

๑) ในการดำเนินโครงการ/กิจการอื่น ๆ เช่น การก่อสร้างอาคาร ผู้ขออนุญาตจะต้องจัดทำรายงาน EIA ก่อน แล้วจึงนำมาใช้ประกอบการขออนุญาตก่อสร้าง แต่สำหรับการขออนุญาตทำเหมืองนั้น จะแตกต่างออกไป โดยผู้ประกอบการจะมายื่นขออนุญาตประทานบัตรก่อน แล้วจึงดำเนินการจัดทำรายงาน EIA เพื่อใช้ประกอบการขออนุญาต ซึ่งในกระบวนการขออนุญาตประทานบัตร อาจใช้ระยะเวลาเกิน ๕ ปี เนื่องจากต้องผ่านขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ เช่น การต้องไปขออนุญาตใช้พื้นที่จากหน่วยงานอื่น ซึ่งทางกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไม่มีอำนาจที่จะบังคับให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่อนุมัติอนุญาตให้โดยเร็ว หรือกรณีที่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำ ก็ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

๒) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ระบุในมาตรา ๕๑/๖ ว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กกวล.) หรือได้รับความเห็นชอบหรือถือว่าได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ สามารถนำไปใช้เพื่อเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีหรือประกอบการพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายได้เป็นระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

๓) จากการหารือระหว่างสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจในเรื่องการนับอายุของรายงาน EIA/EHIA ประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตร ซึ่งได้ข้อสรุปว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดอายุของรายงาน EIA/EHIA ไว้ ๕ ปี การนับอายุของ EIA/EHIA ตามกฎหมายดังกล่าว หากได้นำรายงาน EIA/EHIA มายื่นประกอบเรื่องในขั้นตอนการอนุญาตประทานบัตร ภายในกำหนดระยะเวลา ๕ ปี นับจากวันที่รายงาน

EIA/EHIA ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ แล้ว ให้ถือว่าได้นำรายงาน EIA/EHIA มาใช้ประกอบการขออนุญาตภายในกำหนดเวลา โดยไม่ต้องนับอายุ ถึงวันที่ได้อนุญาตประทานบัตร ทั้งนี้ ในการขอประทานบัตร หากผู้ขอประทานบัตรได้จัดทำรายงาน EIA/EHIA ครบถ้วนและนำมายื่นเรียบร้อยแล้ว อาจมีความติดขัดในขั้นตอนอื่น ๆ เช่น การขออนุญาตใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งในขั้นตอนการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจใช้เวลานาน อาจใช้ระยะเวลาเกิน ๕ ปี ทางกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้พิจารณาร่วมกันว่า เรื่องการนับอายุรายงาน EIA/EHIA ไม่สามารถนำมาใช้ในการยื่นขอประทานบัตรได้ จึงให้ถือว่ารายงาน EIA ที่ได้จัดทำดังกล่าว มีผลบังคับใช้แล้ว

๖.๒.๒ ช่วงระหว่างทำเหมือง

การทำเหมืองนอกเขตประทานบัตรทำผิดเงื่อนไขท้ายประทานบัตร

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า ได้ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม จัดการสัมมนา/ประชุมชี้แจงเรื่องการกำกับดูแลการทำเหมืองเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติเป็นประจำทุกปี โดยมีเนื้อหาการสัมมนา/ประชุมชี้แจงที่ครอบคลุมถึงหน้าที่ที่ผู้ถือประทานบัตรต้องปฏิบัติและแนวทางการกำกับดูแลการทำเหมืองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทำเหมืองออกนอกเขตประทานบัตรมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น และได้ออกประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรายงานการทำเหมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้กำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรต้องรายงานข้อมูลการรังวัดภูมิประเทศพื้นที่ประทานบัตรด้วยอากาศยานไร้คนขับ ปีละ ๑ - ๒ ครั้ง แล้วแต่ประเภทการทำเหมือง โดยการจัดทำรายงานดังกล่าวต้องได้รับการรับรองจากผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ตามประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง การขึ้นทะเบียนผู้ควบคุมงานรังวัดด้วยอากาศยานไร้คนขับ พ.ศ. ๒๕๖๓

ทั้งนี้ แนวทางการรังวัดภูมิประเทศพื้นที่ประทานบัตรด้วยอากาศยานไร้คนขับแนบท้ายประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรายงานการทำเหมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้การรังวัดเป้าบังคับภาพถ่ายที่ใช้ในการอ้างอิงระบบค่าพิกัดมีความคลาดเคลื่อนในแนวราบไม่เกิน ๓ เซนติเมตร และในแนวตั้งไม่เกิน ๕ เซนติเมตร นอกจากนี้ แนวทางการรังวัดภูมิประเทศฯ ดังกล่าว ยังได้กำหนดให้ผู้จัดทำรายงานต้องดำเนินการคำนวณหาปริมาตรแร่ หิน ดิน ทรายเป็น โดยต้องแสดงขอบเขตพื้นที่พร้อมรายละเอียดที่ใช้ในการคำนวณอย่างชัดเจน ซึ่งประกาศดังกล่าว จะช่วยทำให้การกำกับดูแลการทำเหมือง มีความเข้มงวด รัดกุม สามารถตรวจสอบและดำเนินการกับผู้ที่มีการทำเหมืองออกนอกเขตประทานบัตรได้ทันต่อสถานการณ์ยิ่งขึ้น

ประเด็นเรื่อง ขาดความชัดเจนในบัญญัติของกฎหมายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อม และการปนเปื้อนทั้งภายในและโดยรอบเหมือง เห็นควรเสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพื้นที่ประทานบัตรหลังเหมืองเปิดดำเนินการ นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า ปัจจุบันมีการดำเนินการติดตามตรวจสอบโครงการภายหลังจากรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาต ผ่านกลไกรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕๑/๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ได้มีการกำหนดให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแล้วจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาต อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ...

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า

๑) การให้อำนาจกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และกรมควบคุมมลพิษ ในการเฝ้าระวังดูแล หรือตรวจสอบผลกระทบอันอาจเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ประทานบัตร

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการแร่ พิจารณาให้คำแนะนำและให้ความเห็นชอบต่อการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นคณะกรรมการที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบ และควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้ พระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับกรมควบคุมมลพิษสามารถอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบด้านมลพิษที่เกิดจากการ ประกอบกิจการเหมืองแร่ เพื่อป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้ ดังนั้น ภายใต้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้กรมควบคุมมลพิษ สามารถเฝ้าระวังดูแล หรือ ตรวจสอบผลกระทบอันอาจเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ตามข้อเสนอดังกล่าวได้อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด

๒) การให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมป่าไม้ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพื้นที่ประทานบัตรหลังเหมืองเปิดดำเนินการ

(๑) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการติดตามตรวจสอบโครงการภายหลังจากรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการ ผ่านกลไกรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕๑/๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และการกำหนดให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแล้ว จัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ใน รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจอนุญาตอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่มีความจำเป็นต้องระบุให้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพื้นที่ประทานบัตร หลังเหมืองเปิดดำเนินการ

(๒) กรมป่าไม้ได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับอนุญาตเพื่อการทำเหมืองแร่ และ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข แนบท้ายหนังสืออนุญาต และการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของกรมป่าไม้ จะเป็นไปตาม กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกรมป่าไม้ รวมทั้งกำหนดให้ปฏิบัติตามมาตรการติดตามตรวจสอบ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การรายงานผลประกอบการไม่ตรงตามความเป็นจริง

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า

๑) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๒ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่หรือผู้ใดที่เกี่ยวข้องโดยทุจริต กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ โดยทุจริตเพื่อมิให้มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนต่อบัญญัติของกฎหมาย ต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสามล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) ได้ดำเนินการพัฒนาระบบรับชำระค่าภาคหลวงแร่ ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ และ ระบบออกใบเสร็จอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งระบบดังกล่าวจะเป็นการป้องกันการทุจริต รวมทั้งยังทำให้หน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกันด้วย โดยคาดว่าจะเริ่มดำเนินการได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ส่วนเรื่องการสำรวจข้อมูลพื้นที่ประทานบัตรโดยใช้ข้อมูลจากอากาศยานไร้คนขับ ได้กำหนดให้เหมืองแร่

ทุกแปลงส่งข้อมูลการทำเหมือง โดยได้เริ่มดำเนินการครั้งแรกในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๕ ซึ่งทำให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีฐานข้อมูล (Baseline Data) ของเหมืองแร่ทุกแปลงที่เป็นข้อมูลในระบบดิจิทัล

สำหรับการเฝ้าระวังปริมาณการผลิตแร่เป็นเท็จ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยแก้ไขระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งรายงานการทำเหมืองโดยกำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรใช้การรังวัดด้วยอากาศยานไร้คนขับ ที่แสดงขอบเขตการทำเหมืองและแนวเขตประทานบัตรให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ปีละ ๒ ครั้ง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า

๑) ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรอบเหมือง

(๑) ให้กรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยให้อำนาจแก่กรมควบคุมมลพิษ ในการเฝ้าระวังดูแล หรือตรวจสอบผลกระทบอันอาจเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ประทานบัตร ปัจจุบันพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษในการควบคุมการปล่อยทิ้งมลพิษ จากแหล่งกำเนิดมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมเอาไว้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ ออกประกาศกำหนดให้กิจการระเบิดและย่อยหิน ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หรือกิจการโรงงานเกี่ยวกับการไม่ บด หรือย่อยหิน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมระดับเสียงและความสั่นสะเทือน และกำหนดให้กิจการโรงงานเกี่ยวกับการไม่ บด หรือย่อยหิน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ มีหน้าที่และอำนาจเข้าตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งน้ำเสีย และตรวจสอบระดับเสียงและความสั่นสะเทือนอันอาจเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ได้ ดังนั้น ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมฯ ดังกล่าว ทำให้กรมควบคุมมลพิษสามารถเฝ้าระวังดูแล หรือตรวจสอบผลกระทบอันอาจเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ เพื่อป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้

(๒) ให้มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน (Baseline Data) โดยรอบเหมืองเป็นฐานข้อมูลไว้ก่อนอนุญาตประทานบัตร และให้มีการจัดทำรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนโดยรอบเหมือง ทุก ๖ เดือน ปัจจุบันพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดกลไกการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนไว้โดยเฉพาะ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ มีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมที่จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน โดยรอบเหมืองเพื่อเป็นฐานข้อมูล ไว้ก่อนอนุญาตประทานบัตร รวมถึงกำหนดให้มีการจัดทำรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนโดยรอบเหมืองทุก ๖ เดือนได้ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้คณะกรรมการฯ ใช้ประกอบการพิจารณา และการกำหนดให้มีการจัดทำรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนโดยรอบเหมือง ทุก ๖ เดือน จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอดังกล่าว

ขาดความชัดเจนของหน่วยงานที่รับผิดชอบและตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อม และการปนเปื้อน ทั้งภายในและโดยรอบเหมือง

กระทรวงอุตสาหกรรม โดย กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า

๑) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๙ กำหนดว่าผู้ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายที่เกิดจากการประกอบกิจการของตน ต่อความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญอันเกิดขึ้นแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม ในกรณี

ที่ความเสียหาย...

ที่ความเสียหายเกิดขึ้นในเขตที่ได้รับอนุญาต ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำของผู้ได้รับอนุญาตรายนั้น

๒) แม้ว่ามาตรา ๑๓๙ วรรคแรก ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าหากเกิดความเสียหายจากการทำเหมืองนอกเขตที่ได้รับอนุญาตจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ได้รับอนุญาต แต่ในทางปฏิบัติ หากมีการร้องเรียนเกิดขึ้นพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ที่จะต้องสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยโดยรวดเร็วและเป็นธรรม ตามมาตรา ๖๙

๓) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ในการสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยข้อร้องเรียนของคณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน รวมทั้งกำหนดระยะเวลาเร่งรัดต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

ข้อ ๓ ในกรณีผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หรือดำเนินการใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ ความเสียหายหรืออันตรายที่มีผลกระทบต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม โดย

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ใช้อำนาจตามความในมาตรา ๑๒๙ ประกอบมาตรา ๑๔๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ สั่งการให้ผู้ถือประทานบัตรระงับการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือสั่งให้แก้ไขปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด และผู้ถือประทานบัตรได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ได้สั่งการนั้นแล้ว

(๒) อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หรือผู้ออกประทานบัตรได้ใช้อำนาจตามความ ในมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ สั่งการให้ผู้ถือประทานบัตรหยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวและสั่งให้ปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด และผู้ถือประทานบัตรได้ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หรือผู้ออกประทานบัตรตามที่ได้สั่งการนั้นแล้ว

กรณีตาม (๑) หรือ (๒) หากปรากฏว่ายังได้รับการร้องเรียนจากประชาชนหรือปรากฏว่าการทำเหมืองของผู้ถือประทานบัตรรายใดเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชน โดยไม่มีผู้ใดร้องเรียนและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หรือเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เสนอเรื่องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียนหรือนับแต่วันทราบเหตุ เพื่อให้คณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัดแล้วแต่กรณีพิจารณาตรวจสอบหาข้อเท็จจริง

ข้อ ๔ การเสนอเรื่องตามข้อ ๓ อย่างน้อยต้องมีข้อมูลทั้งด้านข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ดังนี้

- (๑) ข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน (ถ้ามี)
- (๒) มาตรการป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน
- (๓) รายงานผลการตรวจสอบของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ทั้งทางด้านวิศวกรรมเหมืองแร่ และผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพของประชาชน
- (๔) รายงานการตรวจสอบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมือง
- (๕) รายงานหรือหลักฐานเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมือง
- (๖) ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการร้องเรียน และเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยของคณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัดแล้วแต่กรณี

๔) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ (๙) ยังได้กำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรวางหลักประกันการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง ประเภทที่ ๑ (๑๐๐,๐๐๐ บาท) ประเภทที่ ๒ (๕๐๐,๐๐๐ บาท) และประเภทที่ ๓ (๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท) และจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบ

ต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกสำหรับการทำเหมืองประเภทที่ ๒ (ไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท) และประเภทที่ ๓ (ไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท) ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและการเยียวยาในเบื้องต้น สำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการดังกล่าวด้วย

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า

๑) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการแร่ พิจารณาให้คำแนะนำและให้ความเห็นชอบต่อการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้กฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นคณะกรรมการที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบ และควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้ พระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับกรมควบคุมมลพิษสามารถอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบด้านมลพิษที่เกิดจาก การประกอบกิจการเหมืองแร่ เพื่อป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้ ดังนั้น ภายใต้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้กรมควบคุมมลพิษ สามารถเฝ้าระวังดูแล หรือ ตรวจสอบผลกระทบอันอาจเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ตามข้อเสนอดังกล่าวได้

๒) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการ ติดตามตรวจสอบโครงการภายหลังจากที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการ และให้รายงาน ผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕๑/๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยให้ ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับอนุญาตให้ ดำเนินการแล้ว จัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อม เสนอต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

๓) กรมป่าไม้ได้กำกับให้หน่วยงานในท้องที่ที่มันตรวจสอบติดตามการปฏิบัติตาม เงื่อนไขแบบท้ายอนุญาต ทั้งนี้ การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของกรมป่าไม้ ให้เป็นไปตาม กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกรมป่าไม้

ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมต่อ ชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรอบเหมือง
กระทรวงอุตสาหกรรม โดย กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า

๑) กฎกระทรวง การขอและการออกใบอนุญาตและประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๔ หมวด ๒ การขอและการออกประทานบัตร ข้อ ๑๒ กำหนดว่า เมื่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ได้กำหนดเขตพื้นที่ประทานบัตรแล้ว ให้แจ้งผู้ขอรับประทานบัตรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำรายงานลักษณะทางธรณีวิทยาของแหล่งแร่และแผนผังโครงการ ทำเหมือง

(๒) ขออนุญาตใช้พื้นที่จากหน่วยงานของรัฐซึ่งครอบครองพื้นที่นั้น

(๓) จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(๔) จัดทำแนวพื้นที่กันชนการทำเหมืองและข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพของประชาชนตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด ตามมาตรา ๓๒

(๕) จัดทำรายงานแสดงความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ

(๖) จัดทำหนังสือรับรองความเหมาะสมของเทคโนโลยี

๒) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑/๖ กำหนดว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA) ที่ได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือได้รับความเห็นชอบ หรือถือว่าได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ สามารถนำไปใช้เพื่อเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี หรือ

ประกอบการ...

ประกอบการพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายได้เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

๓) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๙ กำหนดว่า ผู้ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายที่เกิดจากการประกอบกิจการของตนต่อความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญอันเกิดขึ้นแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นในเขตที่ได้รับอนุญาต ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดจากกระทำของผู้ได้รับอนุญาตรายนั้น

๔) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๖๙ กำหนดว่า เมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือปรากฏว่าการทำเหมืองของผู้ถือประทานบัตรใด เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชนและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้อธิบดีหรือเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เสนอให้คณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยโดยรวดเร็วและเป็นธรรม

ในกรณีที่ปรากฏผลการสอบหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งว่า ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนเกิดจากการทำเหมือง ให้คณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัดมีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งผู้ถือประทานบัตรดำเนินการเยียวยาผลกระทบภายในระยะเวลาที่กำหนด

๕) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ (๙) ยังได้กำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรวางหลักประกันการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง ประเภทที่ ๑ (๑๐๐,๐๐๐ บาท) ประเภทที่ ๒ (๕๐๐,๐๐๐ บาท) และประเภทที่ ๓ (๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท) และจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกสำหรับการทำเหมืองประเภทที่ ๒ (ไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท) และประเภทที่ ๓ (ไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท) ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและการเยียวยาในเบื้องต้นสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการดังกล่าวด้วย

๖.๒.๓ ช่วงหลังปิดเหมือง

ลักลอบทำเหมืองหลังหมดอายุประทานบัตร

กระทรวงอุตสาหกรรม โดย กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ขอเรียนว่า

๑) ได้วางกระบวนการก่อนสิ้นอายุประทานบัตรไว้ โดยในทางปฏิบัติจะมีการตรวจสอบกรณีครบกำหนดสิ้นอายุประทานบัตร (ตามแบบ พร.๒๐๓) ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าพื้นที่เพื่อทำการตรวจสอบ (๑) ข้อมูลประทานบัตร (๒) การตรวจสอบสภาพพื้นที่ประทานบัตร (๓) การวางหลักประกัน (๔) การฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วตามที่กำหนดไว้ในมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม (๕) การปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมืองและเงื่อนไขแนบท้ายประทานบัตร รวมทั้งการสั่งการให้ผู้ถือประทานบัตรดำเนินการให้ครบถ้วนก่อนจะประกาศสิ้นอายุประทานบัตร

๒) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ (๘) กำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองตามแผนการฟื้นฟูในระหว่างที่มีการทำเหมืองและหลังจากปิดเหมือง และมาตรา ๖๘ (๙) กำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมือง (ตามที่กำหนดในรายงาน EIA) และมาตรา ๗๐ วรรคสาม กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้ออกประทานบัตรกำหนดหรือได้ฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองตามแผนฟื้นฟูครบถ้วนให้คืนหลักประกันส่วนที่เหลือแก่ผู้ถือประทานบัตร

๓) สำหรับบทลงโทษกรณีมีการฝ่าฝืน ไม่ฟื้นฟูพื้นที่การทำเหมือง ได้มีการกำหนดโทษในมาตรา ๑๖๐ (๑) โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔) ดังนั้น หากผู้ถือประทานบัตรไม่ทำการฟื้นฟูเหมืองตามแผนการฟื้นฟูฯ หรือไม่ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ จะไม่ได้รับเงินหลักประกันคืน และต้องโทษตามกฎหมายว่าด้วยแร่ด้วย

๖.๓ กระบวนการอนุญาโตตุลาการ

คำจำกัดความของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” ยังไม่มีความชัดเจน

กระทรวงการต่างประเทศ ขอเรียนว่า ในขั้นนี้ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มคำนิยามของคำว่า “นโยบายสาธารณะ (public policy)” ในอนุสัญญานิวยอร์ก ค.ศ. ๑๙๕๘ เนื่องจากการที่ไม่ได้กำหนดคำนิยามดังกล่าวก็เพื่อให้รัฐภาคีสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาออกกฎหมายหรือมีบรรทัดฐานการตีความถ้อยคำ “นโยบายสาธารณะ” ตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจของตน ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การกำหนดคำนิยามจึงอาจทำให้ “นโยบายสาธารณะ” มีความหมายที่แคบหรือจำกัดเกินไป และน่าจะได้รับการคัดค้านจากประเทศต่าง ๆ มากกว่าที่จะได้รับการสนับสนุน อีกทั้งที่ผ่านมา ก็ไม่ได้พบปัญหาจากการไม่มีนิยามดังกล่าว นอกจากนี้ คำว่า “นโยบายสาธารณะ” ยังมิได้ปรากฏเฉพาะในอนุสัญญานิวยอร์กเท่านั้น แต่ยังปรากฏในความตกลงฉบับอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น หากไทยประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามก็อาจจะต้องพิจารณาด้วยว่า จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมนิยามนี้ในความตกลงฉบับอื่นด้วยหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันของกฎหมายระหว่างประเทศ

ในอนุสัญญาและข้อตกลงการลงทุนระหว่างประเทศ ไม่ได้มีการบรรจุเรื่องของการทุจริต หรือปัญหาสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม ไว้เป็นเงื่อนไขของการที่จะให้บริษัทต่างประเทศที่เข้ามาลงทุน นั้น ไม่มีสิทธิมาฟ้องร้อง

กระทรวงการต่างประเทศ ขอเรียนว่า การเสนอให้ระบุเงื่อนไขเรื่องการทุจริตหรือปัญหาสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมเพื่อปฏิเสธสิทธิของนักลงทุนในการฟ้องร้องอนุญาโตตุลาการภายใต้ความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ อย่างไรก็ตาม ก็จะต้องพิจารณาปัจจัยอื่นควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะความสมดุลของนโยบายการคุ้มครองการลงทุนที่ต้องการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และต้องคำนึงด้วยว่านักลงทุนไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องระมัดระวังเกี่ยวกับการกำหนดพันธกรณีโดยตรงแก่นักลงทุน ซึ่งเป็นเพียงผู้รับประโยชน์ (beneficiary) แต่ไม่ใช่คู่ภาคีของความตกลง

ทั้งนี้ ความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศของไทยกำหนดเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายภายในเป็นเงื่อนไขของการได้รับความคุ้มครองภายใต้ความตกลง ดังนั้น หากการลงทุนใดละเมิดกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือสิ่งแวดล้อม การลงทุนดังกล่าวก็จะไม่ได้รับการคุ้มครองโดยความตกลงส่วนใหญ่ของไทยไม่ได้ระบุเป็นการเฉพาะให้เรื่องการทุจริต หรือปัญหาสุขภาพ อนามัย และสิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไขในการปฏิเสธสิทธิของนักลงทุนต่างชาติภายใต้ความตกลง นอกจากนี้ ความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศยังกำหนดข้อยกเว้นให้รัฐสามารถดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งรวมถึงมาตรการด้านสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม และการทุจริตได้ โดยไม่เป็นการละเมิดพันธกรณีด้านการคุ้มครองการลงทุน

ทั้งนี้ ขั้นตอนกระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นเพียงปลายทาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงอาจมุ่งเน้นเรื่องการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาโดยเฉพาะการทุจริตของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการกระทำความผิด โดยแม้ไม่มีการแก้ไขนิยามคำว่า “นโยบายสาธารณะ” ศาลไทยก็มีอำนาจทำคำสั่งปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้ตามมาตรา ๔๔ ของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

๗. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

- ไม่มี -

๘. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ/คณะกรรมการเจ้าของเรื่อง

กระทรวงอุตสาหกรรม เห็นสมควรเสนอ เรื่อง มาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอุตสาหกรรมแร่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

โทร. ๐ ๒๔๓๐ ๖๘๔๖ ต่อ ๔๖๑๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : dpim.strategic2@gmail.com